

nyúltenyésztésről beszélt. Ha velem külpolitikáról még csak beszélni sem akar, nincs értelme annak, hogy vele tárgyaljak.

Amint hallom, Auer Pál sajnálkozott amiatt, hogy én nem folytatok revizionista politikát. Mintha valaha is azt folytattam volna! Szerintem ma vétek volna a revizionizmusra helyezni a súlypontot. Meg kell próbálnunk olyan egyességeket kötni, hogy a határkérdés fontossága minimalizálódjék.

Egyidejűleg írok Szakasitsnak is.
Szívélyesen üdvözöl

Károlyi Mihály

Sok mindent hallottam londoni látogatásokról. Mindenkinek feltűnt, hogy a küldöttségből egyedül Te beszéltél, s még hozzá folyékonyan, angolul. Én bizisten nem vagyok hízelgő, de meg kell mondanom, h. csak te keltetted igazán jó impressziót nemcsak nyelvi készséged miatt, de azért is, amit mondtál. Ezt konzervatív emberek is megerősítették. Ez egyrészt jó, másrészt rossz. Ne hidd, hogy ezt személyeskedésből mondom. De szinte megengedhetetlennek tartom, hogy Magyarország külügyminisztere *egy* idegen nyelvet se beszéljen. Azt hiszem ezt Albánia sem kockáztatná meg.⁴

PIL 274. f. 10/10. ó. e. (eredeti)

¹ Utólag beszúrva: „Egyéves”.

² Bolgár Elek jogász, egyetemi tanár, 1918-ban mint régi baloldali a KP-hoz csatlakozott. A Tanácsköztársaság bécsi követe, a külügyi népbiztos helyettese volt. Az emigrációból a Vörös Hadsereg tisztjeként tért haza. 1946–1947-ben külügyi államtitkár, 1947 végétől prágai, 1949 októberétől 1951 őszéig londoni nagykövet.

³ Rosty-Forgách Ferenc diplomata, a második világháború idején követségi tanácsos, a Külügyminisztérium gazdaságpolitikai osztályának munkatársa. 1946–1947-ben a prágai képviselői vezetője volt. 1947 júniusában a lemondott követekkel együtt Nyugatra távozott.

⁴ A lap szélén Rákosi kézírásával: lássa Révai, Gerő, Kádár. A felsoroltak kipipálással láttamozták a levelet.

258. KÁROLYI MIHÁLY SZAKASITS ÁRPÁDHOZ

(London, 1946. július 20.)

Kedves Szakasits,

Bizonyára megkaptad Prágából küldött táviratomat.¹ Valóban, a tárgyalások nem okoztak csalódást, de persze hangsúlyoznom kell, hogy ez az utam magánjellegű tapogatózás volt. Ami a részleteket illeti, azokat személyesen fogom ismertetni.

Most csupán felhívom a figyelmedet arra, hogy elutazásom előtt folytatott megbeszéléseink abbamaradtak, és mind ez ideig még nem kaptam választ arra, hogy vajon a kormány elfogadta-e a propozícióm. Mint annak idején közöltem Veled, csak abban az esetben fogadhatom el rendkívüli követté való kinevezésemet, ha a kormány hozzájárul az általam javasolt hivatal felállításához. Ez a hivatal alá volna rendelve a Külügyminisztériumnak, de az én vezetésem alatt állna, és feladata az lenne, hogy előkészítse a szomszéd államokkal való kapcsolatok kiépítését. Ezeknek a kapcsolatoknak a kiépítése, illetve a velük való komoly gazdasági együttműködés létesítése nélkül Magyarország nem tud tartós gazdasági stabilizációt teremteni. Ez ma létkérdés. Viszont én ehhez a munkához csak akkor láthatok hozzá, ha a kormánytól megbízást kapok és ellátnak 1. gazdasági szakértővel, 2. sajtóreferenssel, 3. kultúrelőadóval. Erre a minimális személyzetre szükségem volna.

A prágai kommuniké leglényegesebb pontja az, hogy Beneš újra meghívott. Másodszor azonban csak akkor látogatnék el, ha mint a magyar kormány hivatalos kiküldöttje

szerepelnék. Véleményem szerint kár volna ezt az utat sokáig halasztgatni. Persze jó volna, ha előbb a románokkal létesítenénk kapcsolatot, mert ezzel megerősítenénk a pozícióinkat Prágában. Egyelőre még nem gondolok vámunióra, csak preferenciális szerződésekre, de azt hiszem, már ez is sokat segítene mai helyzetünkben. Mindenesetre az együttműködést azonnal komoly alapokra kellene helyezni. Tervszerűen meg kellene alapítani, hogy az egyes országok milyen ipart fejlesztenének, mert ezáltal máris megnyitnánk az utat a vámunió felé, ami végképpen biztosítaná a magyar gazdasági élet stabilitását és egyedül tenné lehetővé azt, hogy a jóvátételt fizetni tudjuk. Vagy a szomszédokkal való vámunió vagy a moratórium. Másképp nem megy.

Rosti-Forgách prágai megbízott sokat segített nekem, de nagyon meglepődtem, hogy a Külügyminisztérium nem értesítette jövelelemről, s így még fel sem tudott készülni a tárgyalásokra. Az utolsó pillanatban a csehektől tudta meg, hogy jövök. Gyöngyösi otlétem alatt soha nem volt hajlandó velem külpolitikáról beszélni, s inkább a nyulakról tartott nekem előadást. Ezzel megmagyarázható a fenti mulasztás is.

Egyidejűleg írtam Rákosinak is.

Práger Jenőnek átadtam az üzenetedet. Ismételten kérlek, hívjátok meg Pestre. Itt sokat segített a pártotoknak és az országnak.

A jövő hónap legelején Párizsba megyek s onnan haza. Még nem tudom, hogy mennyi időt fogok Párizsban tölteni. Remélem, hogy a magyar béke delegációval lesz alkalmam beszélni.

Szívélyesen üdvözöl²

PIL 283. f. 12/46. ó. e. (eredeti)

¹ A táviratot nem ismerjük. Károlyi Beneš meghívására utazott Prágába, ahol július 1-jén fogadta Fierlinger miniszterelnök, majd más vezetők is. A kiadott csehszlovák kommüniké szerint „Károlyi látogatásának célja, hogy enyhítse a Magyarország és Csehszlovákia között fennálló feszültséget”. (*Népszava, 1946. július 3.*) Károlyi memorandumot adott át Benešnek a nemzetiségi kérdés megoldásáról. Ehhez az SZDP külpolitikai és nemzetiségügyi osztálya látta el adatokkal. Prágából továbbutazott Londonba.

² Szakasits kézzel írta a levél hátoldalára: „*Lásza Horváth Zoltán. Gyöngyösivel Károlyi prágai útjáról beszélni kell, s el kell intézni, hogy kormányküldötteként mehessen. Ami az említett propozíciót illeti, Nagy Ferencsel és Tildyvel megbeszéltem és ők beleegyeztek. Gyöngyösivel azonban még nem tisztáztam a kérdést. Távirat mehetne, hogy rendben van. Egyébként szóbeli megbeszélést is tarthatunk az ügyben. Bán elvtársal közlendő.*”

259. KÁROLYI MIHÁLY DUCZYNSKA ILONÁHOZ

(London, 1946. július 22.)

Kedves Polányiné,

Nagy elfoglaltságom miatt csak most köszönöm meg kedves sorait és rólam írt cikket. Érzem, hogy lelkében velünk volt, amikor annyi év után hazatértünk. Természetesen az öröm, amelyet éreztünk, sok keserőséggel vegyült. Magyarország ma kétségtelenül Európának legszegényebb országa. Minden politikai megnyilvánulásra rányomja bélyegét a szörnyű gazdasági helyzet. Amíg ezt nem orvosolják, konstruktív munkáról szó sem lehet.

Egyelőre kaotikus állapotok uralkodnak ott, amit, sikertelenül, hamis demokráciával igyekeznek kendőzni. A progresszív káder hiánya lépten-nyomon érezhető. Mindenütt régi horthysták és nyilasok vannak a hivatalokban. A pártok versengenek a vox populi megnyeréséért; egymást túllicitálják a nacionalizmusban, és, sajnos, ebben a kommunisták elől járnak. Mindenáron le akarják vakarni Kun Béla emlékét, ezért van az, hogy ils sont plus catholiques que le pape.¹ Elfelejtik, hogy nálunk a nacionalizmus volt a régi